

СИЛЛАБУС
2024-2025 оқу жылының көктемгі семестрі
«6B02211-Этнология және антропология» білім беру бағдарламасы

Пәннің ID және атауы	Білім алушының өзіндік жұмысын (БӨЖ)	Кредиттер саны			Кредиттердің жалпы саны	Оқытушының жетекшілігімен білім алушының өзіндік жұмысы (ОБӨЖ)	
		Дәрістер (Д)	Семинар сабақтары (СС)	Зерт. сабақтар (ЗС)			
95487 Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері	5	15	30		5	5	
ПӘН ТУРАЛЫ АКАДЕМИЯЛЫҚ АҚПАРАТ							
Оқыту түрі	Циклы, компоненті	Дәріс түрлері	Семинар сабақтарының түрлері	Қорытынды бақылаудың түрі мен платформасы			
Оффлайн	БП. Жоғары оқу компоненті	Проблемалық, аналитикалық	Пікірталас, сұрақтарға жауап беру, презентация.	Жазбаша			
Дәріскер (лер)	Картаева Тәттігүл Ерсайынқызы						
e-mail:	Kartaeva07@gmail.com						
Телефоны:	87017390359.						
Ассистент (тер)							
e-mail:							
Телефоны:							
	Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН)*			ОН қол жеткізу индикаторлары (ЖИ)			
Пәннің мақсаты ежелгі және ортағасырдағы Қазақстандағы этномәдени үрдістерді зерттеу мәселелерін бағалау қабілетін қалыптастыру. Зерттелу нысаны: үйсін археологиялық ескерткіштері. Көшпелі қоғамдардың скиф-сак дәуіріндегі даму кезеңі. Ғұн тайпаларының шығу	1. Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері пәнінің зерттеу саласына жан-жақты түсінік беру.			1.1 – Зерттеудегі негізгі тұжырымдамалық тәсілдерді бөліп қарастыру			
				1.2 - Тақырыпты зерттеуге үлкен үлес қосқан авторларды және олардың ғылыми зерттеулерінің ерекшеліктерін бөліп көрсету.			
		2. Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістердің теориялық аспектілеріне талдау жасай білу.			2.1 – Авторлық ғылыми, сыни көзқарас таныта білу.		
					2.2 – Теориялық еңбектерді сыни талдай білу.		

тегі. Қазақстанның ортағасырлық қалаларының тарихи географиясы. Қазақстанның ортағасырлық қала мәдениетінің этникалық үрдістерінің рөлі.	3. Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері алғашқы жазба деректерді сараптай білу.	3.1 – Тақырыпты пәнаралық байланыста қарастыруды игеру. 3.2 - Автордың танымдық негіздерін және оның тарихи мәселенің дамуына қосқан үлесін талдау.
	4. Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері жайындағы жаңа көзқарастар, жаңа зерттеулерді талдай білу.	4.1 – Нақты тарихи зерттеу пәнінің аспектілері бойынша зерттелу дәрежесін, сонымен қатар хронологиялық кезеңдер мен пәннің аймақтық аспектісін бағалау. 4.2 – Зерттеудің теориялық және тұжырымдамалық негізін негіздеу: дәстүрлі тарихи сана, формациялық, өркениеттік немесе модернизация ұғымдары, жүйелік тәсіл. 4.3 - Негізгі аспектілерге және тұтастай алғанда проблемаға автордың қорытындысын ашу, мәселені шешуде осы автор енгізген жаңасын анықтау.
	5. Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістеріне қатысты деректер базасын сараптау жасау.	5.1 - орындалған тапсырмаларға объективті баға беру 5.2 – топтағы көшбасшылық қасиетті қабылдай білуге дайын болу
Пререквизиттер	Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістер	
Постреквизиттер	Этникалық конфликтология	
Оқу ресурстары	Әдебиет: негізгі, қосымша. Арғынбаев Х., Мұқанов. М., Востров В. Қазақ шежіресі хақында. (Құрастырған Ә.Пірманов). – Алматы., 2000. - 464 б. Қазақ халқының ру-тайпалар тарихы. Көп томдық. – Алматы: Алаш тарихи-зерттеу орталығы. 2006-2008. Қазақ халқының этникалық тарихы. Көп томдық. – Алматы: Алаш тарихи-зерттеу орталығы. 2009-2011. Садыков Т.С., Такижбаева Н.Э. Введение в историческую демографию. - Алматы, 1980.	

Картаева Т. Тарихи демография. Оқу құралы. – Алматы: Арыс, 2007. – 130 б.

Из истории Великой степи (последняя четверть XVIII в.): сб. док. / М-во образования и науки РК [и др.], 2020. – 543, [1] с.

Кумеков, Булат Ешмуханбетович. Историческая география Казахстана по средневековым картам IX-XIV веков мусульманской культуры : монография / Б. Е. Кумеков, Р. Б. Кумекова, 2020. – 110, [1] с.

Байгунаков Д. Ежелгі Қазақстан тарихының тарихнамасы. – Алматы: Қазақ университеті, 2024. 542 б.

Ажигали С.Е. Архитектура кочевников – феномен истории и культуры Евразии – Алматы: Ғылым, 2002. – 654 с.

Ажигали С.Е. Очерк этнической истории аридной зоны Арало-Каспия (в свете проблем этногенеза // История и культура Арало-Каспия. Сборник статей. Вып.1. – Алматы: Құс жолы, 2001. – С.7-37. – 228 с.

Қазақ ескерткіштану мәселелерінің 1-ші және 2-ші Симпозиум материалдары: Ақтөбе, 15 қыркүйек; Атырау, 22–24 қараша. Алматы–Атырау: «Ағатай», 2012. – 226 б.

Самашев З., Базылхан Н. Көне түрік таңбалары – Древнетюркские тамги. – Алматы, 2010.

Қарамендина М. Қазақ халқының таңбалары мен ұрандары. – Алматы, Арыс, 2021.

Еуразиядағы түрік мұрасы YI-YIII ғғ. Тюркское наследие Евразии VI – VIII вв. – Астана, 2012.

Атырау қазақтарының эпиграфикалық ескерткіштері. 3 томдық. – Атырау: «Ағатай» ЖҚ., 2017.

Бірегей қолжазбалар мен басылымдар. Ғылыми каталог. ҚР Мемлекеттік Орталық Музейі коллекциясы. - Алматы, Өнер, 2011.

Сарткожаұлы Қ. Орхон ескерткіштерінің Толық Атласы. I, II том. Алматы, Қазақ кітабы баспасы, 2023.

Картаева Т. Сыр-Арал этнографиясы. Монография. – Алматы: Қазақ кітабы, 2022. – 536 б.

Терекбаева Ж. Дәстүрлі шаруашылықтағы көлік коммуникациясы (этноархеологиялық зерттеу). – Алматы: Арыс баспасы, 2023. 187 б.

Сала Ренато, Деом Жан-Марк, Османәлі Б.Б., Құсманғазин Ә., Картаева Т., Терекбаева Ж., Бейсегулова А., Баудиярова Қ., Сапатаев С., Есенаманова А. «Қазақстан шөлдеріндегі егіншілік-мал шаруашылығы қоғамдарының арасындағы ежелгі жерді пайдаланудың орнықтылығы». – Алматы: Арыс баспасы, 2023. 302 б.

Картаева Т. Сутаным. Экспедициялық материалдар бойынша. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 326 б.

Картаева Т. Бөрітаным. Экспедициялық материалдар бойынша. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 130 б.

Ғаламтор ресурстары:

Зерттеушілік инфрақұрылымы

1. «Музеология және ескерткіштану» ғылыми-зерттеу орталығы – Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Археология, этнология және музеология кафедрасы, 4-5 каб;

2. «Қазақ ескерткіштануы» ғылыми-зерттеу орталығы, Ш.Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты, 3 қабат.

Мәліметтердің кәсіби ғылыми базасы

Интернет-ресурстар (3-5 кем емес)

Программалық қамтамасыздандырылуы (егер қажет болса)

Пәннің академиялық саясаты	Пәннің академиялық саясаты әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Академиялық саясатымен және академиялық адалдық Саясатымен айқындалады. Құжаттар Univer ИЖ басты бетінде қолжетімді. Ғылым мен білімнің интеграциясы. Студенттердің, магистранттардың және докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмысы – бұл оқу үдерісінің тереңдетілуі. Ол тікелей кафедраларда, зертханаларда, университеттің ғылыми және жобалау бөлімшелерінде, студенттік ғылыми-техникалық бірлестіктерінде ұйымдастырылады. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім алушылардың өзіндік жұмысы заманауи ғылыми-зерттеу және ақпараттық технологияларды қолдана отырып, жаңа білім алу негізінде зерттеу дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған. Зерттеу университетінің оқытушысы ғылыми-зерттеу қызметінің нәтижелерін дәрістер мен семинарлық (практикалық) сабақтар, зертханалық сабақтар тақырыбында, силлабустарда көрініс табатын және оқу сабақтары мен тапсырмалар тақырыптарының өзектілігіне жауап беретін ОБӨЗ, БӨЗ тапсырмаларына біріктіреді. Сабаққа қатысуы. Әр тапсырманың мерзімі пән мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі. Академиялық адалдық. Практикалық/зертханалық сабақтар, БӨЖ білім алушының дербестігін, сыни ойлауын, шығармашылығын дамытады. Плагиат, жалғандық, шпаргалка пайдалану, тапсырмаларды орындаудың барлық кезеңдерінде көшіруге жол берілмейді. Теориялық оқыту кезеңінде және емтихандарда академиялық адалдықты сақтау негізгі саясаттардан басқа «Қорытынды бақылауды жүргізу Ережелері», «Ағымдағы оқу жылының күзгі/көктемгі семестрінің қорытынды бақылауын жүргізуге арналған Нұсқаулықтары», «Білім алушылардың тестілік құжаттарының көшіріліп алынуын тексеру туралы Ережесі» тәрізді құжаттармен регламенттеледі. Инклюзивті білім берудің негізгі принциптері. Университеттің білім беру ортасы гендерлік, нәсілдік/этникалық тегіне, діни сенімдеріне, әлеуметтік-экономикалық мәртебесіне, студенттің физикалық денсаулығына және т.б. қарамастан, оқытушы тарапынан барлық білім алушыларға және білім алушылардың бір-біріне әрқашан қолдау мен тең қарым-қатынас болатын қауіпсіз орын ретінде ойластырылған. Барлық адамдар құрдастары мен курстастарының қолдауы мен достығына мұқтаж. Барлық студенттер үшін жетістікке жету, мүмкін емес нәрселерден гөрі не істей алатындығы болып табылады. Әртүрлілік өмірдің барлық жақтарын күшейтеді. Барлық білім алушылар, әсіресе мүмкіндігі шектеулі жандар, телефон/e-mail Kartaeva07@gmail.com немесе https://us04web.zoom.us/j/76842750607?pwd=FgGUPhscCs7D3CzEj07WkZllaiPChI.1 кеңестік көмек ала алады. МООС интеграциясы (massive openlline course). МООС-тың пәнге интеграциялануы жағдайында барлық білім алушылар МООС-қа тіркелуі қажет. МООС модульдерінің өту мерзімі пәнді оқу кестесіне сәйкес қатаң сақталуы керек. Назар салыңыз! Әр тапсырманың мерзімі пәннің мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген, сондай-ақ МООС-та көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі.
БІЛІМ БЕРУ, БІЛІМ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ	
Оқу жетістіктерін есептеудің баллдық-рейтингтік әріптік бағалау жүйесі	Бағалау әдістері

Баға	Баллдардың сандық баламасы	% мәндегі баллдар	Дәстүрлі жүйедегі баға	Критериалды бағалау – айқын әзірленген критерийлер негізінде оқытудың нақты қол жеткізілген нәтижелерін оқытудан күтілетін нәтижелерімен ара салмақтық процесі. Формативті және жиынтық бағалауға негізделген.	
A	4,0	95-100	Өте жақсы	Формативті бағалау – күнделікті оқу қызметі барысында жүргізілетін бағалау түрі. Ағымдағы көрсеткіш болып табылады. Білім алушы мен оқытушы арасындағы жедел өзара байланысты қамтамасыз етеді. Білім алушының мүмкіндіктерін айқындауға, қиындықтарды анықтауға, ең жақсы нәтижелерге қол жеткізуге көмектесуге, оқытушының білім беру процесін уақтылы түзетуге мүмкіндік береді. Дәрістер, семинарлар, практикалық сабақтар (пікірталастар, викториналар, жарыссөздер, дөңгелек үстелдер, зертханалық жұмыстар және т.б.) кезінде тапсырмалардың орындалуы, аудиториядағы жұмыс белсенділігі бағаланады. Алынған білім мен құзыреттілік бағаланады. Жиынтық бағалау – пән бағдарламасына сәйкес бөлімді зерделеу аяқталғаннан кейін жүргізілетін бағалау түрі. БӨЖ орындаған кезде семестр ішінде 3-4 рет өткізіледі. Бұл оқытудан күтілетін нәтижелерін игеруді дескрипторлармен арақатынаста бағалау. Белгілі бір кезеңдегі пәнді меңгеру деңгейін анықтауға және тіркеуге мүмкіндік береді. Оқу нәтижелері бағаланады.	
A-	3,67	90-94			
B+	3,33	85-89	Жақсы		
B	3,0	80-84		% мәндегі баллдар Оқытушы өзінің баллдарға бөлуін күнтізбеге (кестеге) сәйкес пункттерге енгізеді. <u>Емтихан және пән бойынша қорытынды балл өзгермейді.</u>	
B-	2,67	75-79		Дәрістердегі белсенділік	
C+	2,33	70-74		Практикалық сабақтарда жұмыс істеуі 30	
C	2,0	65-69		Өзіндік жұмысы 30	
C-	1,67	60-64	Қанағаттанарлық	Жобалық және шығармашылық қызметі	
D+	1,33	55-59	Қанағаттанарлықсыз	Қорытынды бақылау (емтихан) 40	
D	1,0	50-54		ЖИЫНТЫҒЫ 100	
FX	0,5	25-49			
F	0	0-49			
Оқу курсының мазмұнын іске асыру күнтізбесі (кестесі). Оқытудың және білім берудің әдістері.					

Аптасы	Тақырып атауы	Сағат саны	Мак с. балл
МОДУЛЬ 1			
1	Д 1. Қазақстан территориясындағы ежелгі тайпалық одақтар СС 1. Қазақстан территориясындағы ежелгі тайпалық одақтар	1 2	 10
2	Д 2. Қазақстан территориясындағы ортағасырлық түркі мемлекеттері тайпалары, миграциялық, этникалық үдерістер СС 2. Қазақстан территориясындағы ортағасырлық түркі мемлекеттері тайпалары, миграциялық, этникалық үдерістер ОБӨЖ 1. БӨЗ 1 орындау бойынша кеңестер	1 2	 10
3	Д 1. Қазақ жеріндегі ертетүркілік тарихи-мәдени мұралар, зерттелуі, сақталуы СС 2. Қазақ жеріндегі ертетүркілік тарихи-мәдени мұралар, зерттелуі, сақталуы МӨЖ 1. Қазақ жеріндегі ежелгі дәуір және ортағасыр мемлекеттердегі басқару жүйесі	1 2	 10 15
4	Д 4. Орхон-Енисей тарихи-мәдени мұра ескерткіштері СС 4. Орхон-Енисей тарихи-мәдени мұра ескерткіштері	1 2	 10
5	Д 5. Ертетүркі жазба ескерткіштері: зерттелуі, сақталуы. СС 5. Ертетүркі жазба ескерткіштері: зерттелуі, сақталуы.	1 2	 10
МОДУЛЬ 2			
6	Д 6. Қазақ халқының қалыптасуы, зерттеулер, деректер. СС 6. Қазақ халқының қалыптасуы, зерттеулер, деректер. ОБӨЖ 2. БӨЗ 2 орындау бойынша кеңестер	1 2	 10
7	Д 7. Қазақты құраған түркі тайпаларының этно-саяси мәселелері СС 7. Қазақты құраған түркі тайпаларының этно-саяси мәселелері МӨЖ 2. Ерте дүние және орта ғасырлардағы халық өсімі	1 2	 10 15
Аралық бақылау 1			100
8	Д 8. Қазақ хандығы тұсындағы этникалық территорияның қалыптасуы. СС 8. Қазақ хандығы тұсындағы этникалық территорияның қалыптасуы. ОБӨЖ 3. БӨЗ 3 орындау бойынша кеңестер	1 2	 8
9	Д 9. Қазақ жүздерінің территориясы, деректер, зерттеулер. СС 9. Қазақ жүздерінің территориясы, деректер, зерттеулер. МӨЖ-3. Қазақ хандығындағы басқару жүйесі. Хандық билік, жүз, ру-тайпалық одақ.	1 2	 8 12
10	Д 10. Ұлы жүз, этникалық құрамы, этногеографиясы. СС 10. Ұлы жүз, этникалық құрамы, этногеографиясы. ОБӨЖ 4. БӨЗ 4 орындау бойынша кеңестер	1 2	 8
МОДУЛЬ 3			
11	Д 11. Орта жүз, этникалық құрамы, этногеографиясы СС 11. Орта жүз, этникалық құрамы, этногеографиясы	1 2	 8
12	Д 12. Кіші жүз, этникалық құрамы, этногеографиясы. СС 12. Кіші жүз, этникалық құрамы, этногеографиясы. МӨЖ 4. Билер институты, қызметі, тарихи маңызы. Қазақтағы потестарлық жүйе. Басқарудың отарлық органдары.	1 2	 8 12
13	Д 13. Жүзге кірмейтін ру-тайпалар, зерттеулер, деректер. СС 13. Жүзге кірмейтін ру-тайпалар, зерттеулер, деректер. ОБӨЖ 5. БӨЗ 5 орындау бойынша кеңестер	1 2	 8
14	Д 14. Ру-тайпалық таңбалар, ұрандар жүйесі. СС 14. Ру-тайпалық таңбалар, ұрандар жүйесі.	1 2	 8

ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ
ОҚУ НӘТИЖЕЛЕРІН БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ
«Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері»
жазбаша тапсырмасы

Критерий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық »	«Қанағаттанарлықсыз»	
	90–100%	70–89%	50–69%	25–49%	0–24%
Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	"Өте жақсы" деген баға ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері талдап, ерекшелігін саралап, аудиторияда өткен сабақты толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасау	"Жақсы" деген баға кейбір мәселелер қамтылмаған, мазмұны көрсетілмеген, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	"Қанағаттанарлық" деген баға негізгі ерекшеліктерді, үстіртін дәлелдейді, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, мазмұнын ашпайды.	Қойылған сұрақтарға қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Ежелгі және ортағасырлардағы Қазақстандағы этномәдени үдерістері қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. Практикалық Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз. Дәлелдер үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктер бар.	Сұрақпен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуы бағалау және талдау,	Оқу тапсырмасын толық орындап, қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады

алынған нәтиженің негіздемесі	практикалық мәселелерін шешіп, ғылыми тұжырымдар жасау.	тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өндеуде дәлсіздіктердің болуы.	материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған	ы. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
-------------------------------------	---	---	---	---	---